

E. O.

"The Four Wheel Drive story. A chapter in cooperative enterprise", Howard William Troyer, New York-Toronto-London 1954; "The Dilworth story. The biography of Richard Dilworth, pioneer developer of the Diesel locomotive", Franklin M. Reck, New York-Toronto-London (...)

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 2/2, 408-409

1957

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

światowemu rozwojowi badań naukowych, które od maxwellowskiej elektromagnetycznej teorii światła, poprzez odkrycie Herza, doprowadziły do wynalazku radia. Nic prawie np. nie dowiadujemy się o istocie i rezultatach technicznych pracy Marconiego, którego żywa i trochę reklamarska działalność przyćmiewa do dziś jeszcze w krajach zachodnich osiągnięcia Popowa. W rezultacie czytelnik nie może sobie stworzyć właściwego zdania o zasługach obu wynalazców, choć wiele miejsca poświęcono w książce różnym wystąpieniom Popowa i innych uczonych rosyjskich w obronie priorytetu nauki rosyjskiej w wynalezieniu radia.

Braki książki dowodzą raz jeszcze, że do stworzenia dobrej biografii uczonego niezbędne jest szerokie namalowanie rozwoju odpowiedniej dyscypliny naukowej lub dziedziny techniki.

E. O.

The Papers of Wilbur and Orville Wright, including the Chanute — Wright letters and other papers of Octave Chanute. Marvin W. McFarland, editor. Volume one: 1899—1905, s. LVI + 1 — 674. Volume Two: 1906—1948, s. XXVIII + 675 — 1278. McGraw-Hill Book Company, Inc., New York — Toronto-London 1953.

Oddział Aeronautyczny Biblioteki Kongresowej w Waszyngtonie przygotował obszerne, dwutomowe wydanie korespondencji, notatek i wyjątków z dziennika braci Wright, współtwórców współczesnego lotnictwa, których lot dokonany 17 grudnia 1903 roku był pierwszym lotem na maszynie cięższej od powietrza, poruszanej silnikiem spalinowym i dlatego jest uznany za zwrotny punkt historii lotnictwa.

Wieloletnia praca obu braci (Wilbur zmarł w r. 1912, Orville — w r. 1948) znalazła pełne odbicie w tym wydawnictwie, które, ograniczając się do niezbędnego minimum wiadomości i dokumentów biograficznych, zawiera całość materiałów naukowo-technicznych, związanych z badaniami naukowymi i wynalazkami braci Wright. Do wydawnictwa weszły również niektóre dokumenty związane ze znakomitym amerykańskim inżynierem Chanute'em, m. in. jego bardzo obfita, niemal codzienna korespondencja z Wilburem Wright.

Wydawnictwo zaopatrzone zostało w obfite przypisy, indeksy i obszerna biografię. Odrębne załączniki omawiają zasadnicze elementy dorobku naukowego i technicznego braci Wright, a więc ich tunel aerodynamiczny skonstruowany w 1901 r. i wykonane przy jego pomocy badania, wkład wynalazców do teorii śmigła oraz kolejne konstrukcje szybowców, samolotów i silników lotniczych. Tekst ilustrowany jest ponad dwustoma fotografiami i fotokopiami.

Czytelnika polskiego zainteresują w tym doskonałym wydawnictwie wielokrotne wzmianki o wielkim uczonym i wynalazcy Stefanie Drzewieckim, którego prace z dziedziny teorii śmigła studiowali bracia Wright i pozostający w korespondencji z naszym rodakiem Chanute.

E. O.

Howard William Troyer, *The Four Wheel Drive story. A chapter in cooperative enterprise.* McGraw-Hill Book Company, Inc., New York — Toronto — London 1954, s. XIV + 215.

Franklin M. Reck, *The Dilworth story. The biography of Richard Dilworth, pioneer developer of the Diesel locomotive*. McGraw-Hill Book Company, Inc., New York — Toronto — London 1954, s. V + 107.

Te dwie książki, choć formalnie nie wchodzące do żadnej serii wydawniczej, mają dużo wspólnego. Obie służą właścicielom — świadomym czy nieświadomym — wystawianiu amerykańskiej przedsiębiorczości kapitalistycznej, jako zasadniczego elementu „american way of life“. Obie opisują dzieje ludzi, którzy dzięki dokonanym wynalazkom technicznym i doskonałości systemu kapitalistycznego, po skromnych czy biednych początkach życia, dorobili się fortuny i znaczenia.

Ton propagandowy wiąże się — szczególnie w książce o wynalazcach i producentów samochodów z napędem na cztery koła — z akcentami wyraźnie reklamowymi pod adresem opisywanych przedsiębiorstw.

Zagadnienia techniczne są w tych książkach raczej pretekstem niż głównym tematem zainteresowania, niemniej jednak czytelnik może się z nich dowiedzieć niektórych interesujących faktów o rozwoju samochodu terenowego i lokomotywy spalinowej.

E. O.

Podstawowe problemy współczesnej techniki. T. I. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1956, s. 272.

Przy przeglądaniu tej książki mógłby nasunąć się paradoksalny wniosek, że do podstawowych problemów współczesnej techniki należą w dużej mierze problemy historii techniki i nauki. W rzeczywistości jednak zagadnienia historyczne grają tu rolę pomocniczą — służą lepszemu wyjaśnieniu najnowszych osiągnięć techniki i nauk technicznych.

Książka wydana w ramach serii popularnonaukowej Wydziału Nauk Technicznych PAN, redagowana przez komitet, któremu przewodniczy prof. I. Malecki, jest doskonałym przykładem, jaką rolę dla popularnego przedstawienia trudnych zagadnień nauki i techniki współczesnej gra historyczna metoda wykładu. Nie wydaje się, aby dziewięciu autorom artykułów zawartych w I tomie serii metoda ta była w jakikolwiek sposób narzucona, ale dla większości z nich okazała się ona, jeżeli nie jedyną, to najlepszą.

Dlatego też wstępny artykuł I. Maleckiego *Nauka podstawą rozwoju techniki* jest właściwie historycznym przeglądem rozwoju związków pomiędzy nauką a techniką. Dlatego artykuł Z. Wasutyńskiego *O formach budowlanych i o ich kształtowaniu* operuje niezwykle bogatym materiałem historycznym. Dlatego A. Krupkowski pisząc *O metalach i metalurgii* cofa się do czasów przedhistorycznych, a J. Litwiniszyn pisząc o reologii — do czasów Newtona. Dlatego w artykule J. Kacprowskiego o akustyce i elektroakustyce znajduje się rozdział *Rozwój akustyki na przestrzeni dziejów*. Nawet autorzy artykułów o tak młodych dziedzinach techniki, jak konstrukcje sprężone (Cz. Eimer) i półprzewodniki (Z. Nowicki i S. Sikorski), sięgają do historii poruszanych problemów.

Przedstawiony w książce — oczywiście fragmentaryczny — materiał historyczny może dostarczać przesłanek, potwierdzających pewne prawidłowości